

УДК 321.01:32.001

Р.Б. Демчишак

ПРОБЛЕМА ФОРМИ ДЕРЖАВИ ТА РОЗПОДІЛУ ВЛАДИ У ПОЛІТОЛОГІЧНІЙ КОНЦЕПЦІЇ В'ЯЧЕСЛАВА ЛИПИНСЬКОГО

Досліджено погляди В'ячеслава Липинського щодо проблематики форми держави та розподілу влади у контексті української політичної думки консервативного спрямування. З'ясовано типологію державно-політичного ладу, запропоновану мислителем. Охарактеризовано концепцію «правової трудової монархії» з класократичною організацією суспільства та спосіб функціонування інститутів влади у ній.

Ключові слова: монархія, республіка, демократія, охлократія, класократія.

Аналіз вітчизняної політичної думки і практики політичної організації набуває важливого значення у наш час не лише у плані актуалізації політологічної спадщини українських мислителів, але, передусім, оптимального використання ідейно-теоретичних напрацювань і практичного досвіду минулого. Особливо це твердження стосується наукового доробку визначного мислителя, ідеолога українського консерватизму та одного із основоположників вітчизняної політичної науки В'ячеслава Липинського (1882-1931 рр.). Нині, у час розбудови державно-політичних інститутів в Україні, процесу конституційного реформування, коли Україна знову перебуває «на переломі», ідеї великого українського патріота набувають нового звучання та актуальності.

Загальний аналіз наукових концепцій В. Липинського проводився у наукових працях В. Потульницького [14], І. Передерій [13], М. Гордієнка [2]. Окремі аспекти політологічного вчення мислителя були предметом дослідження ряду інших авторів, зокрема О. Гриніва [3], Н. Демиденка [4], Ю. Тишкуна [16], О. Ситника [15]. Водночас залишається потреба у комплексному дослідженні конкретної політологічної проблематики форми держави та розподілу влади у політологічній концепції В. Липинського.

Джерельна база даної проблематики представлена працями В. Липинського «Листи до братів хліборобів. Про ідею і організацію українського монархізму» (1926 р.), «Україна на переломі. 1657-1659» (1920 р.), «Релігія і церква в історії України» (1925 р.), а також листуванням мислителя та архівними матеріалами.

Метою даної розвідки виступає комплексне дослідження проблематики форми держави та розподілу влади у науковому доробку В. Липинського у контексті української політичної думки консервативного спрямування.

Розчарування у неефективності республікансько-демократичних методів організації влади в епоху національно-визвольних змагань Українського народу 1917-1921 рр. підштовхнуло В. Липинського до пошуку більш адекватних форм державної організації. У всіх державах, незалежно від їх форми, вважав мислитель, носієм влади та організатором державного будівництва виступає провідна верства або ж національна аристократія. В. Липинський виділяв міліарну еліту, господарську та інтелектуальну. Залежно від методів організації національної аристократії та її взаємовідносин з іншими суспільними верствами мислитель визначав три форми державно-політичного ладу: 1) демократію з республікою; 2) охлократію з диктатурою; 3) класократію із правовою монархією [8, с.216, 230, 261].

При демократії, за В. Липинським, відбувається розпад та змішування традиційних для даного суспільства (нації) класів, внаслідок чого провідну верству формують вихідці

з різних суспільних прошарків, які здобувають владу шляхом соціальної демагогії. Для цього ладу є характерним «порушення рівноваги між владою і свободою на користь останньої» [13, с.439].

При охлократії, за умов відсутності чіткої соціальної диференціації та примітивного цивілізаційного розвитку, провідна верства, що формується із завойовників чи здекласованих елементів, користується необмеженою владою разом із диктатором.

Класократія, за Липинським, – це суспільно-політичний лад, що передбачав соціальну диференціацію на органічні класи та стани. Класи – хліборобський (поміщики, селяни); промисловий (власники підприємств, інженери, робітники); фінансовий і купецький; комунікаційний (залізничники, шофери, поштарі); інтелігенція (духовенство, учителі, журналісти, адвокати, лікарі). Стани (існують в межах класів) – організатори і організовані; перші – активна меншість, другі – пасивна більшість. У хліборобів це – поміщики і селяни, у промисловців – власники і робітники тощо. Активна меншість обмежує свою владу послухом монархові. Монарх, у свою чергу, обмежується законами, прийнятими у законодавчих установах представниками усіх класів.

Активна меншість – кращі представники класів та станів – складає національну аристократію, що виступає політичною елітою. Саме останній В. Липинський відводив винятково важливу роль у процесі українського державотворення. Особливо підкреслювалося значення основного для українського народу класу хліборобів.

Однозначно засуджуючи диктатуру, мислитель водночас доводив переваги монархії над республікою: «Авторитет, влада й відповідальність у народа внизу, а свобода й безвідповідальність зверху – це державний принцип Народньої Республіки. Свобода внизу, а авторитет, влада й відповідальність зверху – це державний принцип Трудової Монархії» [9, с.355]. Недоліками демократії та республіки В. Липинський вважав: популізм політичних лідерів; партійну диференціацію з «отаманщиною», що перешкоджали досягненню суспільної єдності; пріоритетність групових та особистих інтересів над загальнонаціональними; використання періоду перебування при владі для задоволення власних цілей.

Як відомо, адепти республіканської форми правління принцип короткотерміновості перебування на посадах розцінюють як перевагу демократії, що запобігає безконтрольності у діяльності влади та її узурпації. Призначенням політичного плюралізму та багатопартійності як його прояву також виступає запобігання вище переліченим вадам політичної влади. В. Липинський дотримувався протилежної позиції, вважаючи, що терміновість перебування на посаді провокує лише бажання використати роки урядування задля власного збагачення за задоволення різноманітних егоїстичних інтересів, в жодній мірі не сприяючи поступальному суспільному розвитку. Водночас багатопартійність веде до суспільного роз'єднання, ставить вузькопартійні інтереси вище загальнонаціональних. Монархічна форма правління, особливо у варіанті класократії, позбавлена цих недоліків. «Тільки той, хто заінтересований у зростанні, в скріпленню, а не використуванню держави, – писав мислитель, – хто несе за цю державу не часову, а постійну аж до смерті і по смерті перед своїми нащадками відповідальність – тільки Господар Монарх захоче й зможе тих організаторів (державних чиновників – Р.Д.) знайти, до діла державного поставити...» [9, с.354]. Водночас монарх стоїть «понад класами, понад партіями, понад цілою Землею і понад цілою Нацією» [9, с.351].

Саме монархічну форму держави з класократичною організацією суспільства В. Липинський вважав оптимальною для українців на даному етапі політичної зрілості та національної самоідентифікації. «Не розперезана республіканська свобода і не самодержавна диктатура», а саме поміркована монархія уособлює, на думку

В. Липинського, усі переваги державно-політичного ладу [12, с. 417]. Учений позиціонував себе як принциповий прихильник монархії у традиційній для українців формі гетьманату. Саме спадщиною козацької держави В. Липинський обґрунтував «історичний легітимізм» українців на власну державу та виправданість монархічної форми правління.

Усі великі держави, за переконанням мислителя, обов'язково проходили монархічний етап розвитку, на якому у них викристалізувалося почуття національної ідентичності, персоніфіковане в особі монарха. Такий етап повинна пройти і українська нація. «Ми досі не розвинулися в націю через те, що під час Руїни знищили свою козацьку монархію. Весь час після смерті Великого Богдана був для нашого національного розвитку... «пропащим часом»... Без надолуження того «пропащого часу», – писав В. Липинський, – без збудування українського Гетьманства-Монархії... ми на віки останемось нацією недорозвинутою, нацією в літературі, нацією калікою» [8, с. 86].

Таким чином, майбутня незалежна держава видавалася В. Липинському спадковою монархією на чолі з Гетьманом як символом нації та представником всього суспільства. При цьому мислитель не був адептом абсолютних монархій російського зразка («напівазіатських деспотій»), називаючи їх «спадковими диктатурами» [8, с. 42]. Українська «правова монархія», що «стоїть під одним для цілого народу законом» будувалася на принципах конституціоналізму та розподілу влад на три гілки [12, с. 417].

Функції влади у майбутній монархії розподілялися так: Гетьман, який персоніфікує і репрезентує державу, є представником аристократичної династії, що уособлює вищість і авторитет; Гетьманська Управа – виконавчий орган, який очолює і організовує внутрішню і зовнішню політику (члени управи призначаються Гетьманом за погодженням з Радою Присяжних); Законодавчий Орган – класократичне представництво, куди обираються кращі представники від селянських, робітничих, купецьких та інших станів (партійне представництво заперечувалося); Рада Присяжних – вищий судовий орган, на який покладалися в тому числі наглядові функції за Гетьманом [18].

В. Липинський, відповідно до сучасних класифікацій форм правління, був прихильником дуалістичної конституційної монархії. Гетьман як «суверен незалежності української нації» та верховний головнокомандувач формував і очолював виконавчу владу. Орган законодавчої влади мав складатися з двох палат, територіальної та трудової, або нижчої та вищої. Перша мала представляти інтереси окремих земель України, друга – організацій працівників та професійних спілок. До нижчої палати (з'їзду Рад окремих земель) входили представники окремих земельних Рад (по 3-4 представники від кожної землі), вибрані у кожній землі відповідно до усіх демократичних принципів виборчого права. Вища палата представляла класократичні трудові організації та професійні спілки – селянсько-хліборобські, робітничі, наукові, релігійні, освітні, промислові, фінансові тощо [14, с. 147].

Таким чином, модель «правової», «трудової» монархії В. Липинського базувалася на існуванні трьох незалежних гілок влади – виконавчої (Гетьман та Гетьманська Управа), законодавчої (Законодавчий Орган, що складався з двох палат, територіальної та трудової, або нижчої та вищої) та судової (Рада Присяжних). В концепції мислителя спостерігаємо наявність елементів системи стримувань та противаг між гілками влади. В дусі дуалістичної конституційної монархії передбачалися два сильних центри влади: монарх та парламент. При цьому фрагментарність думок, залишених мислителем у міркуваннях щодо балансу влади, не дозволяє пролити більше світла на дану проблематику. Водночас двопалатна будова Законодавчого Органу наводить на думки щодо прихильності В. Липинського або до ідей федеративного державно-

територіального устрою, або ж до теорій децентралізації у вигляді виразно вираженого розвитку місцевого самоврядування.

Попри заперечення політичних партій (замість партійного представництва проголошувався принцип класократії) та властивого ліберальній демократії парламентаризму, В. Липинський виступає прихильником політичного плюралізму, стверджуючи, що «для опозиції Його Величності завжди буде місце поруч уряду Його Величності в нашій Гетьманській Україні» [8, с. 40]. Залишаючи за опозицією традиційне для неї у демократичній політичній системі місце контролера та критика влади, мислитель водночас бачить у легальній опозиції механізм ротації політичної еліти. У політичній концепції В. Липинського також проголошувалися гарантії дотримання демократичних прав та свобод, зокрема недоторканості особи та приватної власності. Як помітно з вище викладеного, мислитель був прихильником принципу розподілу влади та демократичних принципів виборів.

Важливе місце в обґрунтуванні оптимальної для України форми держави у науковій спадщині В. Липинського займає розуміння співвідношення понять «нація» – «державна». У мислителя ці поняття по суті отожднюють. Принцип формування нації за Липинським – «територіальний патріотизм» – почуття солідарності між усіма мешканцями України незалежно від їхнього етнічного походження. Територіальний патріотизм В. Липинський протиставляє етнічному націоналізму та шовінізму. Погляди мислителя відповідають концепціям політичної та громадянської нації.

Згідно з преконаваннями В. Липинського, без власної держави Україна ніколи не зможе мати перспективи державотворчої нації. Через «державу» до «нації» – варіант націєтворення за Липинським. Причому формою держави повинна бути запропонована мислителем спадкова монархія. В. Липинський писав: «Без української Монархії – в формі дідичного, а не виборного Гетьманства – не може повернути до Української Нації політично-чесна, державно-творча частина помосковлених і спольщених дворянських верхів хліборобського класу: не може бути сформована... селянсько-хліборобська аристократія», покликана об'єднати українське суспільство і повести його до державо-та нації творення [9, с. 387].

Специфіка позиції В. Липинського щодо проблематики форм держави стає більш зрозумілою у контексті поглядів інших ідеологів українського консерватизму – С. Томашівського та В. Кучабського, які, у значній мірі, розвивають та доповнюють концепцію основоположника українського консерватизму.

С. Томашівський, на відміну від В. Липинського, не проводить чіткого розмежування між монархією і республікою, не отожднює останню із демократією водночас. Мислитель дотримується вірного з позицій сучасної політичної науки постулату, що як демократичні, так і недемократичні режими можуть бути властиві як республіканським, так і монархічним формам правління. При цьому С. Томашівський однозначно засуджує абсолютну форму монархії, передусім у її східнодеспотичному (московському) варіанті.

Аналізуючи політичний лад держав епохи античності, вчений приходить до висновку про можливість самозаміни форм правління шляхом переходу у свою протилежність внаслідок мирної еволюції. С. Томашівський не відкидає прийнятності для України республіканської форми державного правління за умови, що вона еволюціонує з традиційної для українців монархічної форми правління. Лише остання, на думку мислителя, допоможе консолідувати суспільство, подолати протиріччя між соціальними угрупованнями та чвари між політичними лідерами, тому починати традицію українського державотворення однозначно потрібно з монархії. С. Томашівський був прихильником виборності посади монарха. Мислитель водночас

підкреслював особливу роль Галичини та греко-католицької церкви у процесі українського державотворення та європеїзації українців.

В основу політичних тверджень В. Кучабського було покладено детальний аналіз розвитку української державності в епоху національно-визвольних змагань 1917-1921 рр. Мислитель доходить висновку про неможливість створення концепції універсального, придатного для різних епох та культурних традицій державно-політичного ладу. Наслідком процесів демократизації та супроводжуючої її анархізації суспільно-політичного життя, вважає учений, часто виступає перехід до диктатури, вади якої В. Кучабський нещадно викриває на прикладі більшовизму. Засуджуючи республіканську форму правління як демократичного, так і диктаторського зразка, мислитель позиціонує себе адептом монархії.

На чолі процесу державотворення В. Кучабський бачив «людей військового духу і організації» з огляду на втрату іншими суспільними верствами можливостей очолити дані процеси. Водночас мислитель не заперечував ролі у державному будівництві великих землевласників, селянства та інтелігенції за умови відродження їхніх державницьких інстинктів.

Стає зрозумілим, що представники української політичної думки консервативного спрямування В. Липинський, С. Томашівський та В. Кучабський були прихильниками монархічної форми правління, спираючись у своїх теоріях державного будівництва на ідеї відповідно «правової трудової монархії», «клерикальної монархії» та «міліарної монархії». Аналізуючи національно-визвольні змагання Українського народу 1917-1921 рр., вище перелічені мислителі високо цінували надбання держави гетьмана П. Скоропадського, при цьому різко критикуючи анархію та міжусобиці періоду Центральної Ради та Директорії. Погляди учених у багатьох питаннях були співзвучними. В обґрунтуванні монархічної форми правління найбільш універсальну теорію вибудував В. Липинський. Водночас механізм балансу влади не був чітко розписаний у жодній із концепцій.

Таким чином, визначний ідеолог українського консерватизму та один із основоположників вітчизняної політичної науки В'ячеслав Липинський у своєму науковому доробку визначав три форми державно-політичного ладу: демократію з республікою, охлократію з диктатурою та класократію із правовою монархією. Саме третю форму державного будівництва В. Липинський вважав оптимальною для українців на даному етапі їхньої політичної зрілості та національної самоідентифікації. Учений позиціонував себе як принциповий прихильник монархії у традиційній для українців формі гетьманату.

Українська «правова трудова монархія», за В. Липинським, будувалася на принципах конституціоналізму та розподілу влади на три гілки: Гетьман, який персоніфікує і репрезентує державу, є представником аристократичної династії, що уособлює вищість і авторитет (глава держави та глава виконавчої влади); Гетьманська Управа – виконавчий орган, який очолює і організовує внутрішню і зовнішню політику (члени управи призначаються гетьманом за погодженням з Радою Присяжних); Законодавчий Орган (мав складатися з двох палат, територіальної, що мала представляти інтереси окремих земель України, та трудової, що мала представляти інтереси організацій працівників та професійних спілок – класократичного представництва, куди обираються кращі представники від селянських, робітничих, купецьких та інших станів); Рада Присяжних – вищий судовий орган, на який поклалися в тому числі наглядові функції за Гетьманом.

Попри заперечення політичних партій (замість партійного представництва проголошувався принцип класократії) та властивого ліберальній демократії парламентаризму, В. Липинський виступає прихильником політичного плюралізму,

наявності політичної опозиції, гарантії дотримання демократичних прав та свобод, а також принципу розподілу влади та демократичних принципів виборів.

Можемо констатувати, що конституційна модель В. Липинського, відповідно до сучасних класифікацій форм правління, в найбільшій мірі була наближеною до дуалістичної конституційної монархії, зберігаючи при цьому основні ознаки демократичного режиму.

Наукові концепції та ідеї В. Липинського потребують нового прочитання та подальшого глибокого вузькопроблемного аналізу.

Список використаної літератури

1. Гелей С. Д. Василь Кучабський: від національної ідеї до державності / С.Д. Гелей. – Львів : Коопосвіта, 1998. – 532 с. ; Helei S. D. Vasyl Kuchabskyi: vid natsionalnoi ideii do derzhavnosti / S.D. Helei. – Lviv : Kooposvita, 1998. – 532 s

2. Гордієнко М. Г. Сутність та основні засади концепції української державності В'ячеслава Липинського : автореф. дис. ... канд. політ. Наук : спец. 23.00.01 / Михайло Григорович Гордієнко ; Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 1999. – 23 с. ; Hordiienko M. H. Sutnist ta osnovni zasady kontseptsii ukrainskoi derzhavnosti Viacheslava Lypynskoho : avtoref. dys. ... kand. polit. Nauk : spets. 23.00.01 / Mykhailo Hryhorovych Hordiienko ; Kyivskiy un-t im. Tarasa Shevchenka. – Kyiv, 1999. – 23 s.

3. Гринів О. І. Українська націологія між світовими війнами: історичні нариси / О.І. Гринів. – Львів : Світ, 2008. – 430 с. ; Hryniv O. I. Ukrainska natsiologhiia mizh svitovymu viinamy: istorychni narisy / O. I. Hryniv. – Lviv : Svit, 2008. – 430 s.

4. Демиденко Н. М. «Речник суспільної злагоди»: В'ячеслав Липинський та його ідеологічна доктрина державотворення в Україні у 20-х роках ХХ століття [Електронний ресурс] / Н. М. Демиденко // Сумська старовина. – 2014. – № 43-44. – С. 100-106. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/SumS_2014_43-44_12 ; Demydenko N. M. «Rechnyk suspilnoi zlahody»: Viacheslav Lypynskiy ta yoho ideolohichna doktryna derzhavotvorennia v Ukraini u 20-kh rokakh XX stolittia [Elektronnyi resurs] / N.M. Demydenko // Sumska starovyna. – 2014. – № 43-44. – S. 100-106. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/SumS_2014_43-44_12

5. Консерватизм : антологія / упоряд. О. Проценко. – Київ : Смолоскип, 2008. – 820 с. ; Konservatyzm : antologhiia / uporiad. O. Protsenko. – Kyiv : Smoloskyp, 2008. – 820 s.

6. Кучабський В. Большевизм і сучасне завдання українського заходу / В. Кучабський. – Львів, 1925. – 126 с. ; Kuchabskyi V. Bolshevyzm i suchasne zavdannia ukrainskoho zakhodu / V. Kuchabskyi. – Lviv, 1925. – 126 s.

7. Липинський В. Листи до братів хліборобів. Про ідею і організацію українського монархізму/ В. Липинський. – Київ : Київ-Філадельфія, 1995. – 470 с. ; Lypynskiy V. Lysty do brativ khliborobiv. Pro ideiu i orhanizatsiiu ukrainskoho monarkhizmu/ V. Lypynskiy. – Kyiv : Kyiv-Filadelfiia, 1995. – 470 s.

8. Липинський В. Листи до братів хліборобів. Про ідею і організацію українського монархізму [Електронний ресурс] / В. Липинський. – Відень, 1919-1926. – 580 с. – Режим доступу : <http://diasporiana.org.ua/ideologiya/3615-lipinskiy-v-listi-do-brativ-hliborobiv-pro-ideyu-i-organizatsiyu-ukrayinskogo-monarkhizmu/> ; Lypynskiy V. Lysty do brativ khliborobiv. Pro ideiu i orhanizatsiiu ukrainskoho monarkhizmu [Elektronnyi resurs] / V. Lypynskiy. – Viden, 1919-1926. – 580 s. – Rezhym dostupu : <http://diasporiana.org.ua/ideologiya/3615-lipinskiy-v-listi-do-brativ-hliborobiv-pro-ideyu-i-organizatsiyu-ukrayinskogo-monarkhizmu/>

9. Липинський В. Листи до братів хліборобів. Про ідею і організацію українського монархізму // Політологія. Кінець ХІХ – перша половина ХХ ст. : хрестоматія / за ред. О. І. Семківа. – Львів : Світ, 1996. – С. 328-477 ; Lypynskiy V. Lysty do brativ khliborobiv.

Pro ideiu i orhanizatsiiu ukrainskoho monarkhizmu // Politolohiia. Kinets XIX – persha polovyna XX st. : khrestomatiia / za red. O. I. Semkiva. – Lviv : Svit, 1996. – S. 328-477

10. Липинський В. Релігія і церква в історії України [Електронний ресурс] / В. Липинський. – Філадельфія, 1925. – 111 с. – Режим доступу : <http://diasporiana.org.ua/religiya/1197-lipinskiy-v-religiya-i-tserkva-v-istoriyi-ukrayini/> ; Лупynський В. Relihiia i tserkva v istorii Ukrainy [Elektronnyi resurs] / V. Lypynskiy. – Filadelfiia, 1925. – 111 s. – Rezhym dostupu : <http://diasporiana.org.ua/religiya/1197-lipinskiy-v-religiya-i-tserkva-v-istoriyi-ukrayini/>

11. Липинський В. Україна на переломі. 1657-1659 [Електронний ресурс] / В. Липинський. – Відень, 1920. – 304 с. - Режим доступу : <http://diasporiana.org.ua/politologiya/6515-lipinskiy-v-ukrayina-na-perelomi-1657-1659-zamitki-do-istoriyi-ukrayinskogo-derzhavnogo-budivnitstva-v-xvii-im-stolitti/> ; Лупynський В. Ukraina na perelomi. 1657-1659 [Elektronnyi resurs] / V. Lypynskiy. – Viden, 1920. – 304 s. - Rezhym dostupu : <http://diasporiana.org.ua/politologiya/6515-lipinskiy-v-ukrayina-na-perelomi-1657-1659-zamitki-do-istoriyi-ukrayinskogo-derzhavnogo-budivnitstva-v-xvii-im-stolitti/>

12. Листування В. Липинського / ред. Я. Пеленський, Р. Залуцький, Х. Пеленська та ін. — Київ : Смолоскип, 2003. – Т.1. - 960 с. ; Lystuvannia V. Lypynskoho / red. Ya. Pelenskyi, R. Zalutskyi, Kh. Pelenska ta in. — Kyiv : Smoloskyp, 2003. – Т.1. - 960 s.

13. Передерій І. Г. В'ячеслав Липинський: етнічний поляк, політичний українець : моногр. / І. Г. Передерій. – Полтава : ПолтНТУ, 2012. – 621 с. ; Perederii I. H. Viacheslav Lypynskiy: etnichnyi poliak, politychnyi ukrainets : monohr. / I. H. Perederii. – Poltava : PoltNTU, 2012. – 621 s.

14. Потульницький В. А. Історія української політології (Концепції державності в українській зарубіжній історико-політичній думці) / В. А. Потульницький. – Київ : Либідь, 1992. – 232 с. ; Potulnytskyi V. A. Istoriia ukrainskoi politolohii (Kontseptsii derzhavnosti v ukrainskii zarubizhnii istoryko-politychnii dumtsi) / V. A. Potulnytskyi. – Kyiv : Lybid, 1992. – 232 s.

15. Ситник О. В'ячеслав Липинський і Дмитро Донцов: дві концепції української державності [Електронний ресурс] / О. Ситник // Українознавчий альманах. – 2011. – Вип. 5. – С. 108-111. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2011_5_37 ; Sytnyk O. Viacheslav Lypynskiy i Dmytro Dontsov: dvi kontseptsii ukrainskoi derzhavnosti [Elektronnyi resurs] / O. Sytnyk // Ukrainoznavchyi almanakh. – 2011. – Vyp. 5. – S. 108-111. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2011_5_37

16. Тишкун Ю. Я. Термінологічний аналіз поняття державний апарат у «Листах до братів-хліборобів» В. Липинського / Ю. Я. Тишкун // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Політологія. – 2012. – Т. 197, Вип. 185. – С. 16-20 ; Tyshkun Yu. Ya. Terminolohichnyi analiz poniattia derzhavnyi aparat u «Lystakh do brativ-khliborobiv» V. Lypynskoho / Yu. Ya. Tyshkun // Naukovi pratsi [Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly]. Ser. : Politolohiia. – 2012. – Т. 197, Вуп. 185. – S. 16-20.

17. Томашівський С. Під колесами історії [Електронний ресурс] / С. Томашівський. – Нью-Йорк, 1962. – 111 с. – Режим доступу : <http://diasporiana.org.ua/politologiya/151-tomashivskiy-s-pid-kolesami-istoriyi/> ; Tomashivskiy S. Pid kolesamy istorii [Elektronnyi resurs] / S. Tomashivskiy. – Niu-York, 1962. – 111 s. – Rezhym dostupu : <http://diasporiana.org.ua/politologiya/151-tomashivskiy-s-pid-kolesami-istoriyi/>

18. Центральний державний історичний архів України у м. Львові – Ф. 359, оп.1, спр. 9, арк. 23, 24, 74 ; Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy u m. Lvovi – F. 359, op.1, spr. 9, ark. 23, 24, 74.

Стаття надійшла до редакції 10.10.2016 р.

R. Demchyshak

**FORMS OF GOVERNMENT AND AUTHORITY DISTRIBUTION ISSUE IN
VYACHESLAV LYPYNSKY'S CONCEPT OF POLITICAL SCIENCE**

The article deals with the scientific views of Vyacheslav Lypynsky, a well-known thinker, an ideologue of Ukrainian conservatism and one of the national political science founders. The activist's politological concept is analyzed in connection with forms of government, political system and authority distribution issues.

It is stated that the philosopher determines three forms of political system such as a democracy with a republic, an ochlocracy with dictatorship and klasokratia (classocracy) with a legal monarchy. The article confirms just a third form of political system to be recognized by V. Lypynsky as the most favorable one for the Ukrainians under existing conditions of political development and national identification. The scientist showed himself as a high-principled supporter of monarchy in the traditional for Ukrainian people form, known as Hetmanate.

According to V. Lypynsky Ukrainian «legal monarchy» was based on the principals of constitutionalism and authority distribution into three branches such as Hetman (head of state) who personifies and deputizes the state being a representative of an aristocratic dynasty that impersonates the supreme power as well as prestige; Hetman Board being an executive branch that stands at the head of internal and external policies (members of the Board are nominated by a hetman and agreed with Jury trial); Legislative Body (supposed to be formed of two chambers: territorial to represent the interests of Ukrainian regions and labor to stand for concerns of organizations, workers and trade unions that is representation of klasokratia form where the best delegates of peasant, working, merchant and other classes are chosen to); Jury Trial is the highest judicial authority fulfilling supervisory functions for Hetman.

The author clarified that despite the denial of party representation (it was replaced by delegates of klasokratia), V. Lypynsky was a supporter of political pluralism, democratic principles of elections, personal immunity, private property and other symbols of democracy.

Key words: monarchy, republic, klasokratia, democracy, ochlocracy.

УДК 327.36:327.7(477)

Л.О. Дорош, О.Б. Лагода

**SWOT-АНАЛІЗ МИРОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ
СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ МІЖНАРОДНІЙ ТА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ**

Досліджено специфіку миротворчої діяльності України на сучасному етапі із врахуванням подій на Сході України. Виокремлено загальні переваги та недоліки, а також можливі перспективи та загрози подальшої участі України у діяльності з підтримання міжнародного миру і безпеки та розроблено оптимальний варіант збереження участі України у миротворчій діяльності і водночас залучення українських миротворців до врегулювання конфлікту на Сході України.

Ключові слова: миротворчість, міжнародні миротворчі операції, збройні конфлікти, конфлікт на Сході України.

Кінець ХХ – початок ХХІ ст. ознаменувався значною кількістю політичних трансформацій на глобальній арені: крах біполярної системи міжнародних відносин, виникнення великої кількості конфліктів як локального, так і регіонального характеру, деструктивна діяльність терористичних організацій, існування значної кількості